

Rakety nad Jeseníky

Garant: Martin Švanda

Badatelé: Tomáš Čajan, Lukáš Filip, Tomáš Michal, Patrik Štencel

Pedagog: David Pišek

Úvod

Vodní rakety jsou známe především jako hračky, ale jsou také předmětem mnoha vědeckých článků a možná i praktická metoda pro snímkování země. Zkoumali jsme je právě z těch dvou pohledů: vědeckého a praktického.

Loňský výzkum

Prozkoumali jsme základní vztahy (tlak, objem, množství vody, průměr trysky), ale odhalili další otázky: Je průběh polohy hladiny lineární? Jak se chovají větší trysky a tlaky? Jaký je průběh zrychlení? Nyní na některé odpovíme.

Teorie

Hlavním faktorem ovlivňujícím let rakety je výtoková rychlost, kterou určujeme pomocí upravené Bernoulliho rovnice (níže) [1]. Výtoková rychlost přímo určuje sílu, která raketu v daném bodě urychluje, a zároveň rychlost ztráty vody a úbytek tlaku. Jev můžeme považovat za adiabatický, ale kondenzace vody vzduch ohřívá, používá se tedy upravená Poissonova konstanta, která je 1,22 [2]. Reynoldsovo číslo nabývá hodnot v řádu 10^5 , což odpovídá newtonovskému odporu vzduchu. Rovnice byly numericky integrovány v čase.

$$u_e^2 = \frac{2(P - P_e + P_g)}{\rho \left[1 - \left(\frac{\alpha S_e}{S_w} \right)^2 \right]}$$

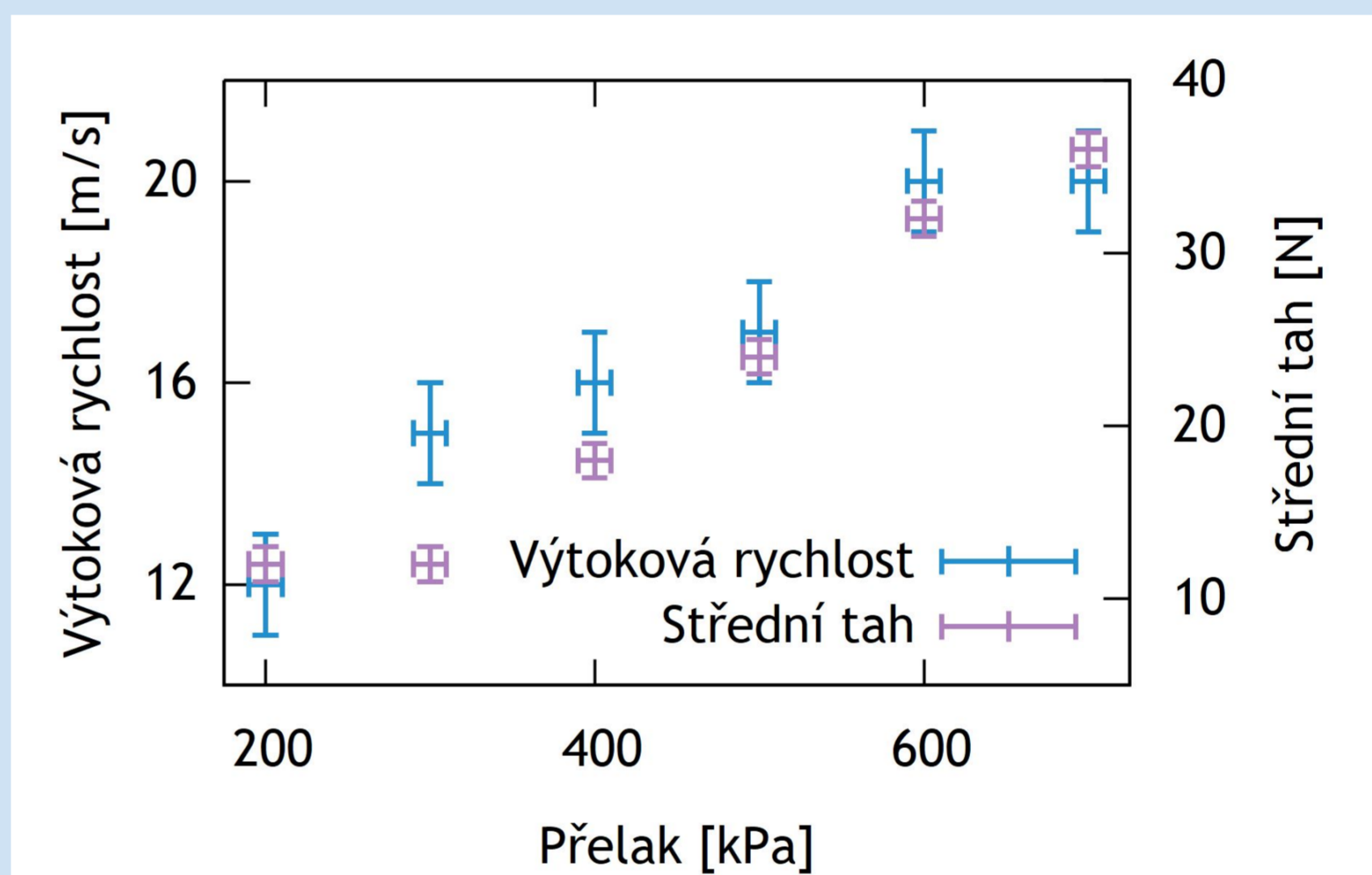
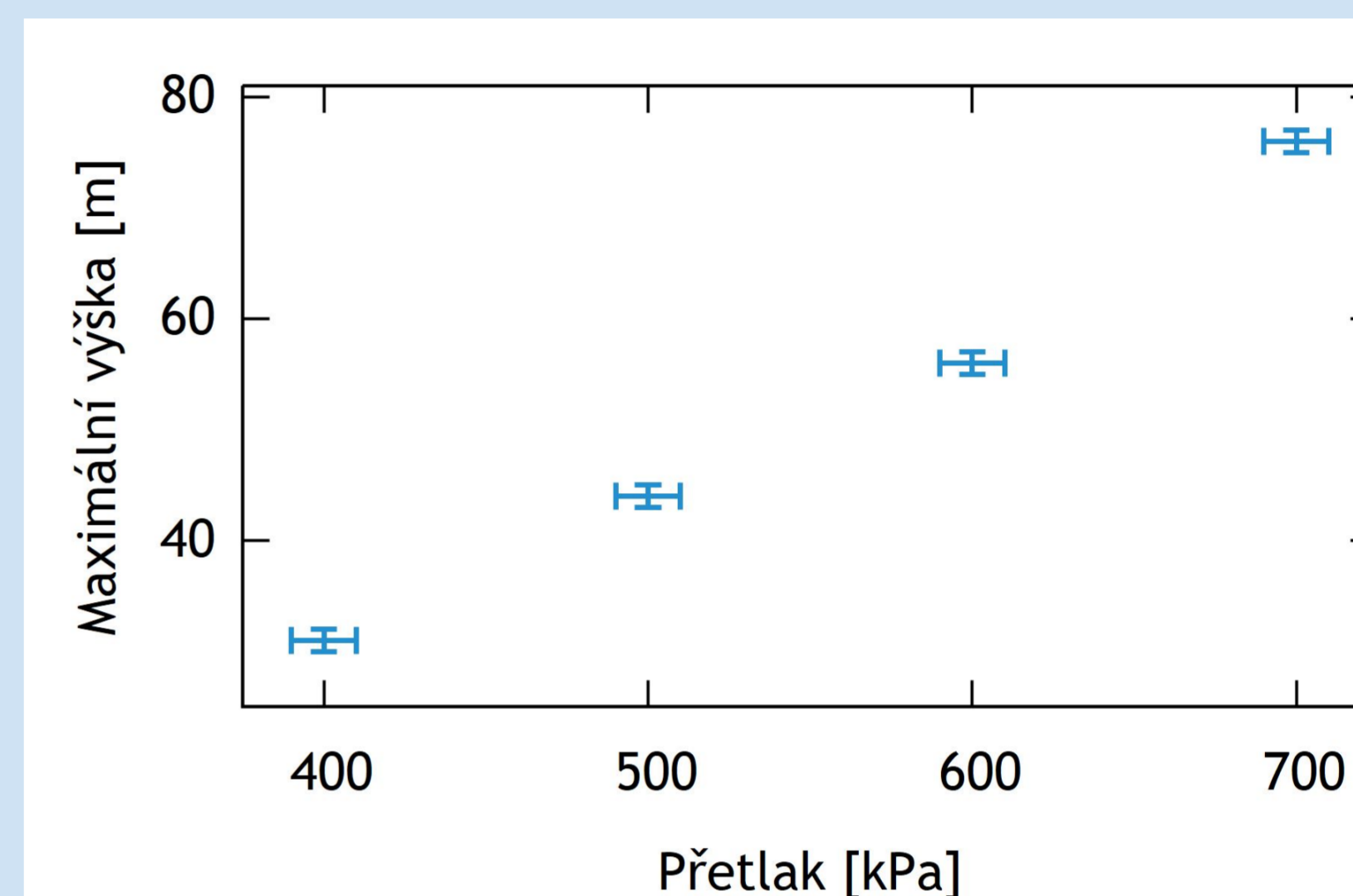
u_e - Výtoková rychlost
 P_e - Vnější tlak
 P^g - Hydrostatický tlak
 P - Vnitřní tlak
 S_w - Průřez lahve
 S_e - Průřez trysky
 ρ - Hustota vody
 α - Účinnost trysky

[1] Watanabe, Rikio & Tomita, Nobuyuki & Takemae, Toshiaki. (2003). Thrust Characteristics of Water Rocket and Their Improvement. Journal of The Japan Society for Aeronautical and Space Sciences. 51. 314-320. 10.2322/jssass.51.314.

[2] Romanelli, Alejandro & Bove, Italo & Gonzalez Madina, Federico. (2012). Air expansion in a water rocket. American Journal of Physics. 81. 10.1119/1.4811116.

Experimenty

Vyšší tlaky výrazně vylepšují dolet rakety. Při dosažení max. možného tlaku, který PET lahev vydrží (1 MPa) bychom teoreticky dosáhli 110 metrů.

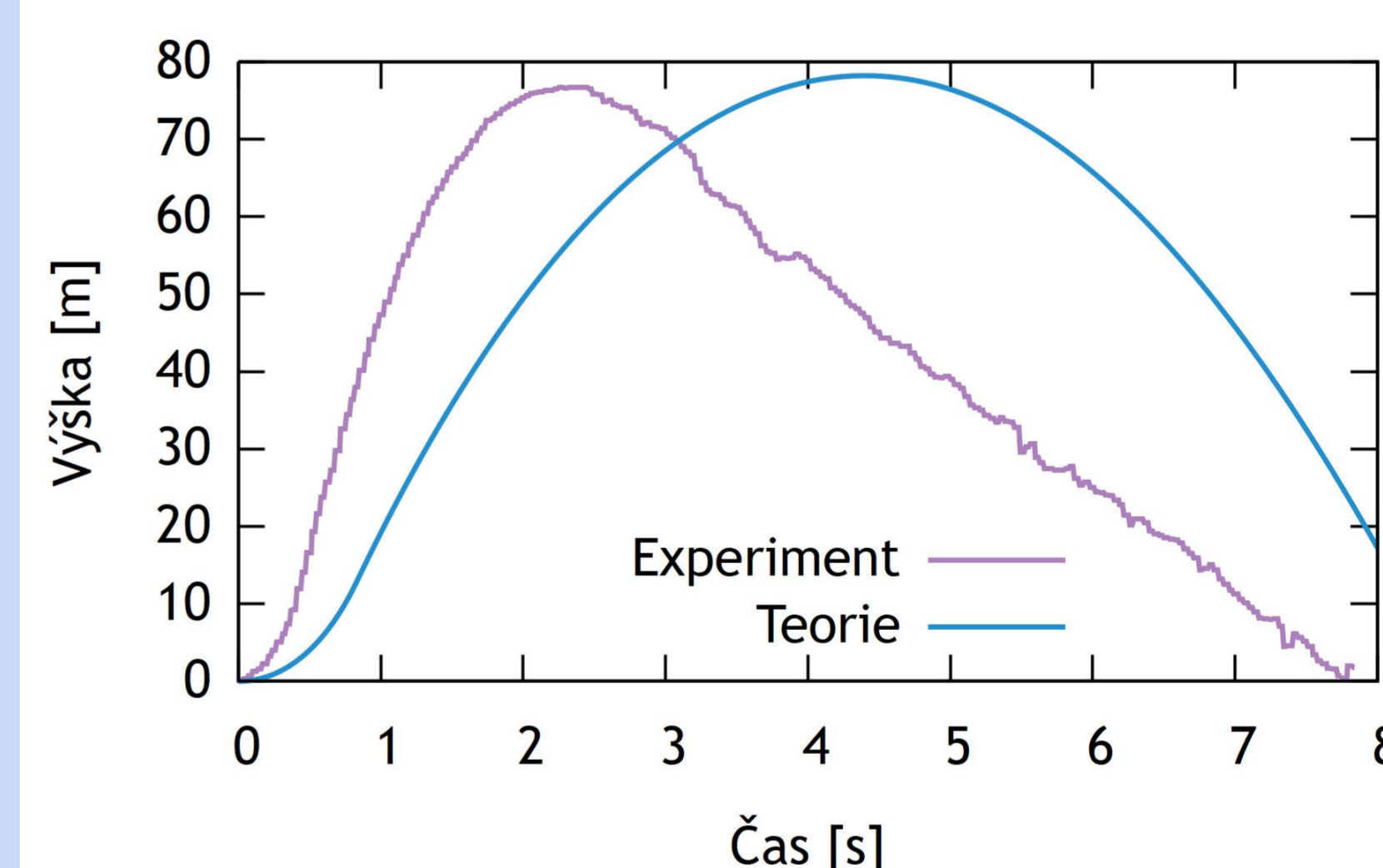
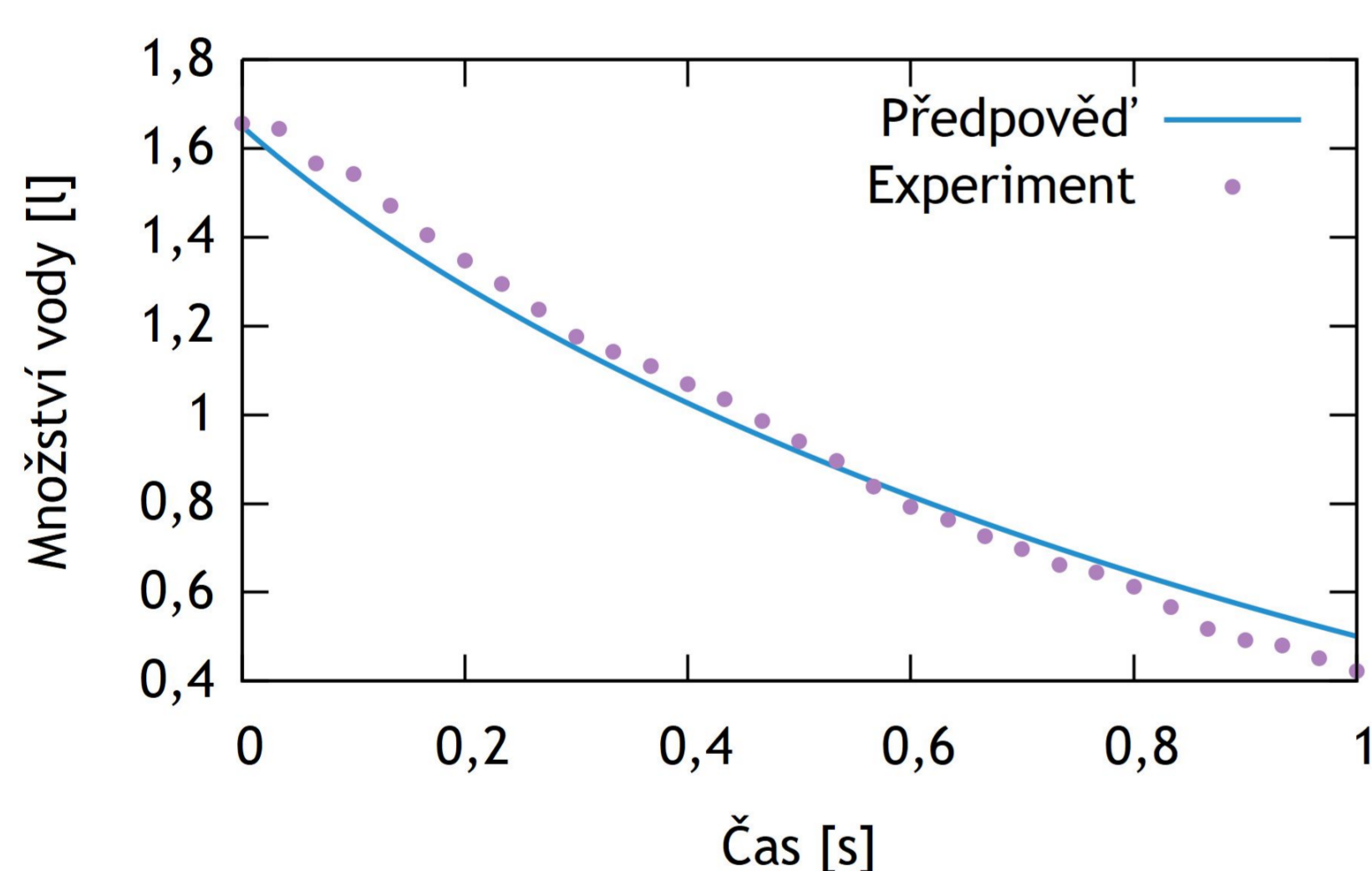

Měření vyšších tlaků potvrzuje, že výtoková rychlost i tah výrazně stoupají s tlakem. Tento výsledek se shoduje s loňskými závěry.

Porovnání

Vlevo: statický zážeh. Rychlost výtoku vody by měla postupně klesat, což naše experimenty naznačují.

Vpravo: let rakety Theseus. Naměřená data se shodují s předpovědí, ale je potřeba škálovat osu x. Příčina je, že data měřil počítač, který neumí přesně měřit čas. Měřicí jednotku můžeme kalibrovat na volném pádu.

Praktické využití - snímkování

Drony jsou často využívány pro snímkování země, ale jsou značně legislativně omezené (například nemohou létat v noci). Rakety mají v tomto výhodu a mohou konkurovat i nízkou cenou. Naše testy ukazují, že snímkování by vyžadovalo zvýšení spolehlivosti padáku a maximální výšky.

Závěr

Navázali jsme na náš minulý výzkum a výrazně jsme ho posunuli. Postavili jsme raketu s čtyřnásobným objemem, sestavili měřicí jednotku a otestovali padákový systém. Získali jsme měření maximální výšky, průběhu letu i zrychlení a rozšířili jsme loňský výzkum velikosti trysek a tlaků.

vlasti
vědné muzeum
jesenícka

Jeseník
město v srdci přírody

Děkujeme našemu pedagogovi za pomoc v sekci a organizátorům, kteří nám umožnili tuto akci vůbec realizovat, především Pavlu Rušarovi a Muzeu Jesenícka. Dále děkujeme za finanční i další podporu a zastřešení dalších organizací, které zde vidíte.

npi | Národní pedagogický institut
České republiky

